

Türkçe, İngilizce, Arapça ve Rusçadaki Temel Söz Varlığına Giren Fiillerin Gerektirdiği Ad Durum Ekleri ve Öğretimi

Hüseyin POLAT¹

Öz

Türkçe, İngilizce, Arapça ve Rusçada temel söz varlığına giren fiillerin kelime sıklıkları ilgili kaynaklar taranarak tespit edilmiştir. Taranan kaynaklardan bazıları kelime sıklığının yanı sıra kelime yaygınlığını da belirtmişlerdir. Bazı kaynaklar ise yeterlilik, işteş, edilgenlik gibi yapım ekleri alan fiilleri ayrı birer fiil olarak kabul etmiştir. Temel söz varlığını tespit ederken Türkçe için Göz (2003), Karadağ (2005), Kurudayıoğlu (2005), Süleymanoğlu (2014), Keklik (2009) ve Ölker'in (2011) hazırlamış oldukları temel söz listesinden yola çıkılmıştır. İngilizce için Cucera ve Franscis tarafından hazırlanan temel söz listesi göz önünde bulundurulmuştur. Rusça kelime listesi için Пляшевкая ve Шаров (2009), Lennart (1993), Поляков (1999), Шайкевич (2008) gibi yazarların hazırlamış oldukları listeler, Arapça kelime listesi için ise Tim Buckwalter ve Dilworth Parkinson, Abdul Razak, Al-Batal, Ricks, Moser gibi yazarların hazırlamış oldukları eserler temel alınmıştır. Ancak temel söz listesinde bulunmamasına rağmen sık kullanıldığı diğer kaynaklar tarafından tespit edilen fiiller de bu çalışmadaki listeye eklenmiştir. Araştırmanın uygulama bölümünde uzman görüşleri de alınarak 1436 fiil belirlenmiştir. Oluşturulan fiil listesi anadili İngilizce, Arapça, Rusça olan ve Türkçe öğrenen 200 bireye verilerek karşılıklarına anadillerindeki isimlere yükledikleri ad durum eklerini yazmaları istenmiştir. Ayrıca araştırmanın çalışma grubunda yer alan bireylerin Türkçe yazılı ve sözlü anlatımlarında ad durum eklerinde yapmış oldukları yanlışlar ve bu yanlışların nedenlerini tespit etmeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda TÖMER'lerde Türkçe öğrenen araştırmaya konu

¹ Dr. Öğretim Görevlisi, Gazi Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, polat312@hotmail.com

olan bireylerin 200 adet yazılı anlatım kağıdı incelenmiş ve her bir yabancı dil grubundan yirmişer kişinin sözlü anlatım becerisi değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda Türkçedeki ad durum eklerinin anadili araştırmanın çalışma grubuna giren bireyler tarafından tam olarak kavranılmadığı tespit edilmiştir. Bunun nedenin ise araştırma grubundaki dillerin Türkçe dışındaki dil ailelerinden oldukları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe Öğretimi, Ad Durum Ekleri, Yabancı Dil, Fiiller, Fiil Listesi*

Turkish, English, Arabic and Russian Basic Vocabulary Verbs that Require Noun Case Suffixes and How to Teach Them

Abstract

Vocabulary frequencies of the actions taken in the basic vocabulary in Turkish, English, Arabic and Russian have been determined by scanning the relevant sources. Some of the searched sources indicate vocabulary prevalence as well as the word frequency. Some sources have regarded the acts that take the form of suffixes such as sufficiency, de-interception and passivity as separate acts. For the determination of basic vocabulary in Turkish the word lists of Göz (2003), Karadağ (2005), Kurudayıoğlu (2005), Süleymanoğlu (2014), Keklik (2009) Ölker (2011) was used; in English the basic vocabulary list prepared by Cucera and Francis was used; in Russian a list of authors such as Пляшневкая, Шаров, Lennart, Поляков and Шайкевич were used and finally in Arabic works of the authors such as Tim Buckwalter and Dilworth Parkinson, Abdul Razak, Al-Batal, Ricks and Moser were used. However, although not listed in the basic vocabulary list, the verbs identified by other frequently used sources have also been added to the lists in this study. Expert opinions were taken in the application section of the study and 1436 verbs were determined. The created verb list was given to 200 English, Arabic and Russian native speakers who have been learning Turkish and they were required to translate the Turkish noun suffixes into their mother tongues.

In addition, it has been observed for the individuals in the research universe to use wrong noun suffixes in the Turkish written and verbal expressions and studies have been done to determine the causes of these errors. In accordance with this aim, 200 written expression papers of the subjects who were studying Turkish in TÖMER were examined and the oral expression skills of each student from each foreign language group was evaluated. As a result of the research, it has been determined that the suffixes of Turkic names are not fully understood by the individuals entering into the native language research universe. The reason for this is that the languages in the research universe belong to the language families different than Turkish.

Keywords: *Turkish Teaching, Adverbs, Foreign Language, Verbs, Verb List*

Giriş

Türkiye coğrafi konumu, siyasi gelişmeler ve ekonomik faaliyetler nedeniyle dünyada önemli bir yerde bulunmaktadır. Türkiye'nin bu durumundan dolayı dünyanın dört bir yanında Türkçeyi öğrenmek isteyen bireylerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Tarihe bakıldığında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin anadili olarak öğretiminden önce geldiği görülecektir. En azından elimizdeki kaynaklar bu yöndedir. Nitekim Kaşgarlı Mahmut'un Dîvân-u Luğâti't-Türk (Türk Dillerinin Ansiklopedisi) adlı eseri de Türkçenin anadili öğretimine yönelik olmayıp Araplara öğretimi temeline dayanmaktadır. Türkçenin öğretimine yönelik elimizdeki en eski kaynak olan ve XI. yüzyılda kaleme alınan söz konusu eser dışında, sonraki yüzyıllarda özellikle Mısır'da Türkçenin yine Araplara öğretimi konusunda bazı kaynaklara rastlanmaktadır. Türkçenin Araplar dışındaki milletlere öğretimi ise özellikle XIX. yüzyılda Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra olmuştur. Cumhuriyetle birlikte başta Avrupa olmak üzere dünya milletleriyle iletişimi güçlendiren Türkler, yabancıların dillerini öğrenirken Türkçeyi de yabancılarla öğretmişlerdir. Bu yüzyılda Türkçeyi, artık Araplar dışındaki milletler de öğrenmeye başlamıştır.

Türkçenin yeni hedef kitlesine öğretilmesi sırasında yabancı dil bilen öğretmenlerden yararlanma yoluna da gidilmiştir. Böylece yabancı dil bilen öğretmenlerin Türkçeyi, yabancı dilleri nasıl öğrendilerse o şekilde öğretebilecekleri varsayılmıştır. Nevar ki bu varsayım her zaman geçerli olmamıştır. Çünkü yabancı dil bilen Türkçe öğretmenleri, koşullar gereği genellikle yapı ve köken bakımından yapılan sınıflandırmada Türkçenin bulunduğu dil aile gruplarının dışındaki dilleri öğrenmişlerdir. Bu nedenle söz konusu öğretmenlerin Türkçeyi, bildikleri dillerle bilinçaltı ve bilinçüstünde yapmış oldukları karşılaştırma işlemi çoğunlukla başarısız sonuçlar vermiştir. Dolayısıyla Türkçenin yabancılara öğretimi konusu gerekli başarıyı göstermemiştir.

Bu başarısızlığın nedenleri bazen öğrenmede, bazen Türkçenin yabancı dil olarak öğretime yönelik kaynakların yetersizliğinde, bazen de Türkçenin bizzat kendisinde aranmıştır. Bu yüzden günümüzde, sürekli olarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik kaynaklar hazırlanmaktadır. Ancak bu kaynaklar hazırlanırken Türkçenin içinde yer almadığı dil ailelerinde bulunan İngilizce, Almanca, Fransızca, Arapça gibi dillerin yabancı dil olarak öğretimi yöntemleri taklit edilmeye çalışılmaktadır. Taklit yoluyla yapılan öğretim ise Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde istenen başarıyı sağlayamamaktadır. Çünkü özellikle temel düzeydeki adlar ve fiillere göre ad durum ekleri bu araştırmaya konu olan dillerde farklılık arz etmektedir.

Dillerin kültür taşıyıcılığı özellikleri, özellikle isimler ve fiillerindeki kullanım sıklığında daha bariz bir şekilde görünmektedir. Çünkü her dilde bazı kelimeler, diğerlerine göre daha sık kullanılmaktadır. Sıklık ise ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Kelimelerin sık kullanılması toplam kelime hazinesinin zenginliğiyle doğru orantılı değildir. Nitekim her dilde en sık kullanılan günlük kelime sayısı birkaç bini geçmemektedir. Sık kullanılan kelimelerin sayısı bireylerin eğitim ve kültür düzeyleriyle ilintilidir. Ünlü yazarların bile günlük kullandığı kelime sayısının beş bin civarında olduğu varsayılmaktadır. Buradan hareketle bir dilin temel söz varlığının iki bin kadar olduğu ifade edilmektedir.

Yabancı dil olarak öğretiminde öğretilecek kelimelerin sıklığı ve hangi sıraya göre öğretileceği son derece önemlidir (Aksan, 2000:19-20). Yabancı dil olarak öğretilecek kelimelerin sıklıklarının yanı sıra, yaygın olarak kullanımları da önemlidir. Herhangi bir kelimenin sıklığından kasıt söz konusu kelimenin kaç defa kullanıldığı, yaygınlığından kasıt ise kaç kişi tarafından ortak olarak kullanıldığıdır. Bir kelimenin yaygınlığı hem bireysel hem de bölgesel sıklığını da etkilemektedir. Yaygınlıkla sıklık doğru orantılı olmalıdır. Bir kelimenin kaç kişi tarafından kullanıldığı kadar kaç defa kullanıldığı da önemlidir (Schmitt, 2010:63; Milton, 2007:56-57).

Nitekim yazılı metinlerle ilgili yapılan araştırmalar sonucunda şu bilgilere ulaşılmıştır:

- Bin adet kelime ile normal metinlerin yüzde sekseni anlaşılabilir.
- Yetişkin bir bireyin yazılı anlatımda kullandığı kelimelerin yüzde doksanını sıklık sırasındaki ilk bin iki yüz kelime oluşturmaktadır.
- Yazılı bir metnin yüzde seksen yedisi sıklık listesindeki ilk iki bin kelimedenden oluşmaktadır.
- Yazılı bir metni, sıklık sırasındaki ilk üç yüz kelime ile yüzde altmış oranında anlamak mümkündür.
- Yazılı metinlerin yarısını sıklık sıralamasındaki ilk yüz kelime, yüzde doksanını ise ilk bin kelime oluşturmaktadır (Kurudayıoğlu, 2005:47-49).

Yazılı ve sözlü anlatımlarda kullanılan kelimeler de aynı sıklıkta kullanılmamaktadır. Bir dildeki kelime öğretimi ise temelde, doğrudan ya da dolaylı olarak kazandırılmaktadır.

Doğrudan kelime öğretiminde, öğretilecek kelimeler önceden belirlenip planlanan zaman dilimi içerisinde etkinlikler yoluyla kazandırılmaktadır. Dolaylı öğretimde ise metindeki kelimelerin rastlantısal olarak öğretilmesi söz konusudur. Her iki yöntemde de öğretmen önemli bir rol oynamaktadır. Kelime öğretiminde hangi yöntemin doğru olduğu konusundaki tartışmalar bitmiş değildir. Ancak burada önemli olan

öğretilecek kelimelerin tek tek sıralanarak öğretilmesi yerine bir bağlam içerisinde kavratılmasıdır (Graves, 1989:203-209).

Kurudayıoğlu'nun (2005:40-45) da belirttiği gibi kelime öğretiminde anlamsal harita, metin analizi, işaret dili, yoğun okuma, anlamı tahmin etme, zengin içerik, ek – kök analizi, sözlük modeli, ipucu verme, metni gözden geçirme, kavrama gibi birçok yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemlerin geçerli olabilmesi için ise öğretmenin üzerine düşen bazı görevler söz konusudur.

Öğretilecek kelimelerin belirlenmesiyle ilgili yapılan çalışmaların Thorndike ile başladığı kabul edilmektedir. Thorndike, 1921 yılında “Teacher’s Word Book” adıyla yayınlanan çalışmasında, 10.000 kelimelik bir liste sunmuştur. Çalışmasını 1931 yılında güncelleyerek listedeki bu sayıya 20.000 kelime daha eklemiştir. Daha sonra geliştirilerek yayınlanan bu çalışmalarda kelimeler, sıklık sayılarına göre biner adetlik gruplara ayrılmıştır. En sık kullanılan ilk bin kelimeye AA grubu, ikincisi ise A grubu olarak belirlenmiştir (Nation, 2001:7).

İngilizcenin ana dili olarak öğretimi konusunda öğretilmesi gereken kelime listesinden bir diğeri de Dolce tarafından 1939 yılında hazırlanan ve sonraları güncellenen “Dolce Basic Sight Vocabulary” adlı çalışmasıdır. Bu çalışmada ilkökul üçüncü sınıfın sonuna kadar öğretilmesi gereken kelime listesine yer verilmiştir.

Michail West, Palmer ve Faucetx, İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde öğretilmesi gereken kelimelerle ilgili önemli çalışmalar yapmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda kelime sıklığı, yapısal değer, yöresel ve aşağılayıcı anlam içeren sözcüklerin dışlanması anlamına gelen evrensellik, konu ölçütlerine göre hazırlanmış olan 2.000 kelimelik bir liste oluşturulmuştur. “The General Service List” başlığı altında belirtilen bu liste ilk defa “The Interim Report on Vocabulary Selection for the Teaching of English as a Foreign Language” adındaki kitapta yer almıştır. 1959 yılında ise “A General Service List of English Words” adı altında bağımsız olarak yayınlanmıştır. Liste, İngilizcenin

yabancı dil olarak temel düzeyde öğretilmesinde ideal bir liste olarak kabul görmektedir.

Cucera ve Fransis de Amerikan İngilizcesiyle ilgili olarak 1967 yılında bir milyon kelimeyi tarayıp kelime sıklığı listesi hazırlamışlardır. İngilizcedeki kelime sıklığı listesi konusunda Hindmarsh'ın "Cambridge English Lexicon" adlı çalışma gibi birçok çalışma bulunmaktadır (Kurdayıoğlu, 2005:49-53).

Arapçanın kelime sıklığı konusunda birçok çalışma gerçekleştirilmiş ve bu çalışmalardan 1958 yılına kadar olanlar yirmi bir liste olarak yayınlanmıştır (طعيمة,1958:5-24). Ancak daha sonraki yıllarda da bu konuda birçok çalışma yapılmıştır.

المفردات الشاعرة في اللغة العربية (1979)، قائمة مكة للمفردات الشاعرة (1981)، قائمة المفردات الشاعرة الاستخدام في البلاد العربية (1982)، الكلمات الشاعرة في كتب الأطفال (1976)، المفردات الأساسية للقراءة الابتدائية (1953)، الرصيد اللغوي الوظيفي للمرحلة الأولى من التعليم الابتدائي (1975)، الثروة اللغوية عند الأطفال من خلال أقاصيصهم (1979)، الكلمات الشاعرة في كلام تلاميذ الصفوف الأولى من المرحلة الابتدائية وتقويم بعض مجالات تدريس اللغة في ضوءها (1974).

Benzeri çalışmalar Arapçadaki kelime sıklığı konusunda Araçlar tarafından hazırlanmış olan önemli çalışmalardır. Ancak bu tür çalışmalar genellikle Arapçanın anadili olarak öğretimi konusundadır. Arapçanın kelime sıklığı ile ilgili olarak yabancılar tarafından 1948 yılında hazırlanmış olan "Changes Needen in Egyptian Readers", "Basic Word List of The Arabic Daily Newspaper", "A List of Modern Arabic Words", "A Word Count of Modern Arabic Prose, "Word Count of Elementary", "Modern Arabic Text Books Graded Vocabularies for Learners of Arabic" gibi bazı çalışmalar da bulunmaktadır.

Arapçadaki sık kullanılan fiillerin tespit edilmesi sırasında Abdul Razak (2011), Al-Batal (2006), Buckwalter, Parkinson (2011), Robert Stephen Ricks, (2015), Moser (203) gibi kaynaklardan yararlanılmıştır.

Rusçadaki kelime sıklığı konusunda birçok çalışma yapılmıştır. Пляшевкая, Шаров tarafından yayınlanan “Rus Dilindeki Yeni Sıklık Sözlüğü” adındaki çalışma en sık kullanılan beş bin kelimeyi içermektedir. Ayrıca Rusçadaki günlük konuşmalar, Rus edebiyatı vb. farklı alanlarında sık kullanılan kelimeler, isimler ve fiillerle ilgili çalışmalar bulunmaktadır (Пляшевкая, Шаров, 2009:20-140; Lennart, 1993:35-75; Поляков, 1999:230-236; Шайкевич vd. 2008:48-72)

Türkçedenin kelime sıklığı konusunda yapılan en önemli ilk çalışma, Say ve Oflazer tarafından “ODTÜ Türkçe Derlem” projesidir. Proje 1990 yıllarında gazete, dergi, makale, haber, edebi eserler, radyo oyunları ve konuşmaları gibi daha çok yazılı dildeki 2 milyon Türkçe kelimeyi kapsamaktadır. Ancak kelime sıklığı ile ilgili çalışmalar Mr. Birdge’nin Yakup Kadri’nin Yaban Romanı, Reşat Nuri’nin Kızılılık Dalları, Türk Tarih Kurumu’nun Tarih Kitabı I. ve II. ciltlerini kaynak olarak Türkçe için 15.000 kelimelik sıklık listesine dayanmaktadır. Ömer Asım Aksoy tarafından 1936 yılında “Bir Dili Öğrenmek İçin En Lüzumlu Kelimeler ve Bu Kelimelerin Belirtme Usulü” adlı çalışmasında ise bu sıklık çalışmasına dayanılarak ortak genel, yarı genel ve özel kelimeler başlıkları altında listeler verilmiştir. Türkçedeki öğretilmesi gereken kelimelerin ilk listesi olması bakımından Aksoy’un bu çalışması önem arz etmektedir.

1954 yılında Pars tarafından hazırlanan “Okuma Psikolojisi ve İlkokuma Öğretimi”, 1954 yılında Mustafa Nihat Özön tarafından hazırlanan “Kelime Haznesi” çalışmaları da önemlidir.

Türkçedeki kelime sıklığı konusunda yapılan ilk kapsamlı çalışma, Joe Pierce tarafından 1958-1960 yılları arasında Türk Ordusu Temel Okuma Yazma Programı için kullanılması düşünülen kitapların hazırlanmasıdır. Çalışmada kullanılan veriler hem sözlü hem de yazılı dilden elde edilmiştir. Sözlü dilde elde edilen verilerle 138.025 kelimelik bir hazine oluşturularak sıklıkları listeler halinde sunulmuştur. Çalışmayla Türkçede en sık kullanılan 700 kelime listelenmiştir. Yazılı

materyallerden elde edilen 103.485 kelime havuzundan ise en sık kullanılan 1.500 kelimenin listesine yer verilmiştir.

Harit, 1971 yılında “Kelime Hazinesi Araştırması” başlığı altında Samsun ve Ankara’daki 6-7 yaş çocuklarının kelime hazinesini araştırmıştır.

Ayrıca Davaslıgil (1980), Çiftçi (1991), Kırca (1992), Büyükkantarcıoğlu (1992), Subklew, Aksarı ve Köksal (1998), Tosunoğlu (1998), Koçak (1999) gibi bilim insanları Türkçedeki kelime hazinesi ve sıklığı konusunda çalışmalar yapmışlardır. Bu konudaki en kapsamlı çalışmanın ise İlyas Göz’ün 2003 yılında “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü” adlı çalışmasıdır. Çalışmada 1.006.306 kelimelik hazine oluşturularak kelimeler sıklık ve alfabetik olarak dizilmiştir (Kurudayıoğlu, 2005:55-63).

Göz, 2003 yılında dört yıllık bir çalışma sonucunda Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sıklık Sözlüğü adı altında bir sözlük oluşturmuştur. Söz konusu sözlüğün materyalleri 1995-2000 yılları arasını kapsamaktadır. Sözlüğün hazırlanmasında bir milyon kelimelik bir havuz oluşturulmuştur. Başka bir ifadeyle bir milyon kelimeyi geçen materyalden yararlanmıştır. Daha sonra da 22.693 maddelik bir sıklık sözlüğünü meydana getirmiştir (Ölker 2011a:IV). Yazar, araştırmasında kullandığı kelime havuzunu oluşturulurken Kucare ve Francis tarafından 1967 yılında yapılan Computational Analysis of Present Day American English adlı çalışma temel alınmıştır. Buna göre basın kelimelerinden %35, roman ve öykü kelimelerinden %20, bilim kelimelerinden %8, popüler bilim kelimelerinden %9, güzel sanatlar ve biyografi kelimelerinden %8, hobi kelimelerinden %4, din kelimelerinden %3 ve diğer konulardan %10 sık kullanılan kelimelerden oluşmaktadır. A. İ. Tekcan vd. (2002:28-41) hazırlanmış olan bu sözlüğün geçerliliğini sınamak üzere Yazılı Türkçenin Sıklığı başlığı altında deneysel bir araştırma yapmışlardır. Bu bağlamda yedi deney gerçekleştirilmiştir. Her deney önce somut, sonra da soyut kelimelerden oluşan bir listeyle

tekrarlanmıştır. Yapılan deneysel araştırma sonucunda üzerinde araştırma yapılan sözlüğün yapısal geçerliliğe sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Karadağ ve Kurudayıoğlu 2005 yılında Türkçedeki kelime hazinesi ve sıklığı konusunda birbirinin tamamlayan iki ayrı doktora çalışması yapmışlardır. Karadağ, ilköğretim birinci kademesi öğrencilerinin kelime hazinesini ele alırken Kurudayıoğlu ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin kelime hazinesini incelemiştir. Bu çalışmalarda seçilen 14 aynı ilde aynı ilkokulda öğrenim gören 3135, ortaokulda öğrenim gören 1.726 öğrenciye kompozisyonlar yazdırılmıştır. Araştırmaya ilkokul kademesinde uygulamaya katılan öğrencilerin 208.105 kelime, ortaokul düzeyinde ise 184.339 kelime kullandıkları tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmalarda Milli Eğitim Bakanlığı ve Berk yayınlarındaki Türkçe ders kitapları da kelime hazinesi, kelime sıklığı ve yaygınlığı bakımından incelenmiştir. İncelenen ilkokul Türkçe kitaplarında 47.333 kelime, ortaokul kitaplarında ise 58.089 kelime tespit edilmiştir (Karadağ, 2005:53-75,141; Kurudayıoğlu, 2005:72-85,141).

Süleymanoğlu tarafından 2006 yılında hazırlanan Türkçenin Ters Sıklık Sözlüğü'ndeki her kelime hayatın çeşitli alanlarıyla ilgili kaynak metinlerden alınmıştır. Kelimelerin kullanılış şekilleri son harflerine göre sılanmıştır. Her kelimenin sonunda kullanım sıklığı sayısal olarak belirtilmiştir. Bu sözlük hazırlanırken önceki ters sıklık sözlükleri örnek alınmıştır. Sözlük, beş yüz bin kelime biçimini içermektedir. Söz hazinesi, XX. yüzyılın ikinci yarısında yayımlanmış olan eserler, dergi, gazete ve çeşitli bilim alanlarındaki ders kitaplarından oluşturulmuştur. Sözlüğün hazinesine alınan kelimelerin seçimi sırasında herhangi bir eleme yapılmayıp her eserden rastgele yirmişer bin kelime biçimi alınmıştır. Ters Alfabetik Dizin, Sıklık Dizin, Alfabetik Dizin, Ters Alfabetik Dizin veya Ters Sözlük gibi üç farklı diziden oluşan sözlük, 1973 yılında H. Grasmann'ın hazırlamış olduğu Wörterbuch zur Rig-Veda adındaki Türkçenin ters sözlüğünü esas almıştır (Kuş, 2015:108).

Keklik, 2009 yılında yapmış olduğu doktora çalışmasında 78 kaynak kullanarak 4.836.385 kelimeyi, belirlediği ölçütler doğrultusunda ilkönce 3.000 kelimeye indirmiştir. Daha sonra 3.000 kelimedenden en sık kullanılan 1.200 kelimeyi seçmiş ve uzman görüşleri doğrultusunda bu kelimelerin 0-6 yaş çocuklarına uygun olup olmadığını araştırmıştır (1-28).

Ölker tarafından 2011 yılında yayınlanan Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü adlı kitap, yazarın aynı yıl içinde Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yine aynı ad altında bitirmiş olduğu doktora tezidir. Yazar, eserine sözlük ve sözlükçülük hakkındaki bilgilerle başladıktan sonra uygulanan metodu anlatmış ve son olarak da birleşik yapıların, eş sesli kelimelerin yer aldığı bir liste eklemiştir (Ölker 2011a. V).

Süleymanoğlu tarafından 2014 yılında hazırlanan Türkçenin Sıklık Sözlüğü:Edebi Eserlerde Sık Kullanılan Sözcükler adlı eser de bu alandaki çalışmalarındandır (Dolunay, 2012: 82).

Bir dildeki kelime sıklığı analizinin yanı sıra, sık kullanılan kelimelerin anadili ve yabancı dil olarak öğretimi de önemlidir. Kelimelerin yabancı dil olarak öğretiminde kısa, orta ve uzak vade hedefleri vardır. Anadili olarak kullanılan kelimelerle yabancı dil olarak öğrenilen kelimelerin kelime sıklık tablosundaki yerleri farklı olabilmektedir. Bir dilin yabancı dil olarak öğretiminde “sık kullanılan”, “yazılı, akademik dilde kullanılan” ve “mesleki, az sıklıkta kullanılan” kelimeler olarak üç tip kelime bulunmaktadır. Yabancı dil öğretiminde en sık kullanılan 2000 kelime önemlidir. Söz konusu kelimelerle akademik bir metnin % 80'e yakın bir kısmını anlamak mümkündür. Mesleki kelime lisitesi ise bilim alanına ve ilgi alanına göre değişmektedir (Nation, 2001:9-20)

Kelimelerin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde devreye eşdizim ve karşıtsal çözümleme girmektedir. Çünkü kelimelerin yabancı dil öğretiminde yaşayarak ve sezdirilmeli olarak öğretilmesi çoğunlukla uzun zaman almaktadır. Çeviri yönetimiyle öğretmek de bazen geçerli olmamaktadır. Nitekim eşdizim ve karşıtsal çözümleme, kelimelerin yabancı dile çevirilmesi sırasında da önem arz etmektedir. Kelimelerin ve

ifadelerin yabancı dillerdeki tam karşılığını tespit etmek her zaman mümkün olmamakla birlikte en azından tespit edilebilenler, yabancı dil öğretme işlemini kolaylaştıracaktır.

Türkçede ad durum eki, İngilizcede prepozisyon (prepositions), Arapçada cer harfleri (حروف الجر), Rusçada predlogi (предлоги) olarak adlandırılan ekler, edatlar ve harfler; birlikte kullanıldıkları fiiller ve adlarla birlikte ifadenin anlamını değiştirmektedir. Ancak araştırmaya konu olan dillerdeki ad durum eki, prepozisyon, cer harfleri ve predlogi her zaman birbirleriyle örtüşmemektedir. Sözgelimi Türkçede yönelme durumunda tek bir ek bulunurken İngilizcede ve bahse konu olan dillerde birkaç ek, harf ya da edat vardır. Fiillerin birlikte kullanıldıkları ad durum ekleri de önemlidir. Çünkü fiiller farklı ad durum ekleriyle anlam değişikliğine uğramaktadırlar. Araştırmaya konu olan diller arasında bu noktada bazen benzerlik olmasına karşın farklılıklar da söz konusudur. Sözgelimi Türkçede bir kavramı ya da durumu ifade etmek için çıkma durumu eki kullanılırken araştırmaya konu olan diğer dillerde aynı kavramı ifade edebilmek için yönelme durumu söz konusu olabilmektedir. Aynı durum araştırmaya konu olan diğer dillerin birbirleriyle olan ilişkilerinde de vardır.

Türkçedeki ad durum eklerinin öğretilmesi ve araştırmaya konu olan diğer dillerdeki karşılıklarının bulunması konusunda eşdizim ile karşıtsal çözümleme bu bağlamda çok daha önemli bir hale gelmektedir. Nitekim hangi fiilin hangi ad durum ekiyle hangi anlamlara geldiği, hangi ad durum ekinin hangi fiillerle birlikte kullanıldığı, hangi ifadelerin araştırmaya konu olan dillerde nasıl karşılandığını tespit etmek hem ad durum eklerinin öğretiminde hem de çeviri konusunda dilbilimine yardımcı olacaktır.

Problem: Korkmaz'a (2003:11) göre Türkçe, köklerinin sayısı belli olan sondan eklemeli bir dildir. Araştırmaya konu olan Rusça ve İngilizce de eklemeli dillerdendir. Arapça ise her ne kadar bükümlü bir dil olsa da çoğu zaman Türkçedeki eklere benzeyen durumlar söz konusudur. Bu benzerliklere rağmen anadili Rusça, İngilizce ve Arapça olan bireyler

Türkçeyi öğrenirken özellikle temel düzeyde zorlanmaktadırlar. Çünkü temel düzeyde ad durum ekleri ve temel bazı fiillerin öğretimi önem arz etmektedir. Özellikle fiillerin gerektirdiği ad durum ekleri Türkçenin bu araştırmaya konu olan bireyler tarafından öğrenilmesinde sorun oluşturmaktadır. Sözgelimi Türkçede yönelme durumu gerektiren bir fiil araştırmının çalışma grubuna giren dillerde farklı bir ad durum ekini gerektirebilmektedir.

Amaç: Araştırmanın amacı Türkçe, İngilizce, Arapça ve Rusçada kullanılan temel fiillerin gerektirdiği ad durum eklerine göre uğradıkları anlam değişikliklerini tespit ettikten sonra Türkçenin, araştırmanın çalışma grubuna giren dilleri konuşanlar tarafından daha kısa bir zaman dilimi içinde öğrenilmesine yardımcı olmaktır.

Önem: Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, öğrencilerin Türkçe öğrenim düzeylerine göre bilmeleri gereken kelime listelerinin oluşturulması önemlidir. Ancak bu kelimeler belirlenirken hem sıklık hem de yaygınlıkları göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde tüm fiillerin kavratılması mümkün değildir. Öğretilen fiillerin tespiti için sıklık ve yaygınlık tablolarından yararlanmak mümkündür. Öğretilmesi uygun görülen fiillerin tespitinden sonra fiillerin adlara yüklediği anlamlara göre uğradıkları anlam değişikliklerini belirlemek Türkçenin yabancı dil öğretiminde zaman ve maddiyat anlamında tasarruf sağlayacağı için önemlidir. Bu araştırma söz konusu alandaki boşluğu doldurmaktadır.

Varsayımlar: 1. Araştırmaya konu olan dillerdeki bazı fiiller her dört dilde de karşılığı bulunan ad durum ekleriyle kullanılmaktadır. 2. Araştırmaya konu olan dillerdeki bazı fiiller birden çok ad durum ekiyle kullanılmaktadır. 3. Araştırmaya konu olan dillerdeki fiiller birlikte kullanıldıkları ad durum eklerine göre farklı anlamlar taşımaktadırlar.

Sınırlılıklar: Bu araştırma; araştırmanın çalışma grubundaki Türkçe, İngilizce, Rusça ve Arapça ile ilgili kelime sıklığı sözlüklerinde yer alan kelimelerle ve Türkçe öğrenen İngilizce, Rusça ve Arapça konuşanların

söz konusu sıklık sözlüklerinden elde edilen kelime listesine vermiş oldukları cevaplarla sınırlıdır.

Araştırmanın Modeli: Araştırmada tarama modellerinden olan betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu: Türkçe, İngilizce, Arapça, Rusça konuşan bireyler ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen İngilizce, Arapça, Rusça konuşurlarıdır.

Veri Toplama Araçları: Araştırmada Türkçenin anadili olarak öğretiminde Karadağ (2005), Kurdayoğlu (2005), Keklik'in (2009) doktora tezi olarak yapmış oldukları çalışmalardan ve Göz'ün (2003) Türkçeye Ait Sıklık Sözlüğü adlı çalışmasından hareketle yabancı dil olarak öğretiminde de kullanılması uygun görülen kelime sıklığı tablosundan en sık kullanılan 1436 fiil seçilmiştir. Bu fiillerin gerektirdikleri ad durum ekleri örnek cümlelerle ifade edilmiştir. Söz konusu fiil listesi Türkçe öğrenen ve İngilizce, Arapça ve Rusça konuşan bireylere verilerek kendilerinden sınıf ortamında Türkçe fiillerin karşılıklarına anadillerindeki anlamlarını ad durum ekleriyle birlikte yazmaları istenmiştir. Ayrıca araştırmanın çalışma grubuna giren bireylerden 200 kişinin yazılı anlatım kağıtları ve 60 kişinin sözlü anlatımları incelenmiştir.

Rusçadaki sık kullanılan fiillerin tespit edilmesi sırasında Ляшевская ve Шаров (2009), Поляков (1999), Шайкевич (2008)'in çalışmalarından yararlanılmıştır.

Arapçadaki sık kullanılan fiillerin tespit edilmesi sırasında Abdul Razak (2011), Al-Batal (2006), Buckwalter, Parkinson (2011), Robert Stephen Ricks, (2015), Moser (203) gibi kaynaklardan yararlanılmıştır.

İngilizcedeki sık kullanılan fiillerin tespit edilmesinde ise Nelson, West (2000), Chojo, Genung (2004), Alderson (2007), Davies, Gardner (2010) gibi kaynaklardan yararlanılmıştır.

Tespit edilen Türkçe fiillerin Rusça İngilizce ve Arapça fiil listelerindeki durumları değerlendirilerek hem Türkçede hem de Rusça, İngilizce ve Arapçada sık kullanılan ortak fiillere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi: Araştırmada Türkçedeki kelime sıklığı tablosunda yer alan fiillerin İngilizce, Rusça ve Arapça kelime sıklığı tablolarında yer alıp almadığı, yer alan fiillerin ise sıklık düzeyi araştırılmıştır. Türkçede tespit edilen fiillerin İngilizce, Rusça ve Arapçada hangi ad durum eklerini gerektirdiği karşılıklarına yazılmıştır. Ayrıca ad durum eklerinin öğretimine yönelik araştırmanın çalışma grubundaki bireylerin yazılı anlatım kağıtları ile sözlü anlatım becerileri değerlendirilerek ad durum ekleriyle ilgili sorunlar tespit edilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar: Araştırmayla şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Bazı fiiller sadece tek bir ad durum eki gerektirirken bazıları farklı ad durum ekleri gerektirebilmektedir.

Bardaktan su içiyorum. Bardakla su içiyorum. Bardaktaki suyu içiyorum.

Evden gidiyorum. Eve gidiyorum. Evden okula gidiyorum. Peşinden gidiyorum. Annemle gidiyorum.

- Bazı fiiller, farklı ad durum ekleri gerektirdikleri için kelime sıklığı ve yaygınlığı tablosunda hangi fiilin en çok hangi ad durum ekiyle birlikte kullanıldığına dair yeterli veri bulunmamaktadır.

Bu kitabı okuyorum. Bu kitaptan okuyorum.

Hangi fiilin, en sık hangi ad durum ekiyle birlikte kullanıldığı konusunda yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Oysa Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bu konu son derece önemlidir.

- Bir dilin anadili olarak öğrenilirken çok sık kullanılmayan bir kelime yabancı dil olarak öğrenilmesinde bazen çok sık kullanılabildiği gibi bazen de sık kullanılmamasına rağmen önem sırası bakımından en başta gelebilir. Mesela ana dilinde bankayla fazla işi olmayan bir kişinin bankacılıkla ilgili kelime ve kavramlara hiç gerek duymazken bankayla

işi çok fazla olan bir yabancı, bankacılık kelime ve terimlerine daha fazla ihtiyaç duyabilmektedir.

- Fiilin kelime sıklığı tablosundaki yeri tespit edilirken yardımcı isimlerle birlikte kullanılan fiiller ayrı ayrı ele alınmıştır. Sözelimi;

“olmak” fiili traş olmak, iyi olmak, sarhoş olmak gibi farklı kullanımlardaki “olmak” fiilin sıklık ve yaygınlık sayısı ayrı ayrı ele alınmıştır.

“vermek” fiili ayrı, değer vermek, haber vermek, oy vermek, ümit vermek fiilleri ayrı ayrı olarak sayılmıştır.

- Fiillerin sıklık durumu göreceli olabilmektedir. Sözelimi Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen birisi, eğitimini sınıf ortamında alıyorsa bu durumda “tahtayı silmek” fiilini daha sık duyup kullanabilmektedir.

- Fiiller bazen mecaz anlamda içerebilmektedir.

Bankayı soydular. Patatesi soydu.

Bu durumda gerçek anlamda kullanım sıklığı ile mecaz anlamda kullanım sıklığı araştırılması bir konudur.

- Bazı fiiller, isimlerle birlikte yardımcı fiil şeklinde kullanılabilir. “söylemek”, “yalan söylemek, şarkı söylemek vb”

Bu durumda “söylemek” fiilin kullanım sıklığı belirlenirken yalın kullanımı mı yoksa yardımcı fiil şeklinde kullanımı da dahil tüm kullanımları mı göz önüne alınacağı konusunda kesin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu çalışmada ise tüm kullanımları ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

- Ettirgen ekleri getirilmiş bazı fiiller bazen birkaç ad durum eki gerektirebilir.

aldırmak: Bu kitabı babama aldırдым. Bu kitabı nereden aldırдың? Bu çalışmada bu tür fiillerin sıklık kullanımları sadece bir ad durum ekinde belirtilmektedir. Her ad durum eki için ayrı sıklık durumu belirtilmemiştir.

- Sadece tek bir ad durum eki gerektiren fiilleri tespit edip dipnot olarak belirt.

- Yapılan kelime sıklığı çalışmalarında hangi fiilin hangi ad durum ekiyle ne kadar sık kullanıldığı tespit edilmemiştir. Laf sokmak, elini cebine sokmak derken deyim olarak kullanılan yapısı (mecaz kullanımı) ve asıl anlamdaki kullanımı konusunda bir sıklık tablosu bulunmamaktadır. Telefonla sordum. Sana sordum. derken sormak fiilinin hangi kullanımda ne kadar sıklıkta kullanıldığı tespiti bulunmamaktadır.

Sakin ona söyleme! Bunu ben söyledim. Burada her iki cümlede de “söylemek” fiili kullanılmıştır. İkinci cümlede belirtme durumu eki gelen “bu” zamiri açıkça söylenmiştir. Birinci cümlede ise “ona” ifadesinden önce ya da sonra gizli bir “bunu, şunu gibi” belirtme durumu eki almış bir isim bulunmaktadır. Herkesi şikâyet etmişler. Kimseye şikâyet edemiyorlar. İkinci cümlede gizli bir “bir şeyi, onu vb” belirtme durumu eki almış isim bulunmaktadır.

- tavsiye etmek: Bana ne tavsiye edersin? Bana bunu tavsiye eder misin? Her iki cümlede kullanılan “tavsiye etmek” fiili farklı bir ad durum eki gerektirmiştir.

- Tek ad durum eki gerektiren fiiller, birkaç ad durum eki gerektirebilen fiiller olmak üzere fiiller sınıflandırılabilir.

vermek: Bu fiil üç ayrı ad durum ekiyle kullanılabilir. Yapılan araştırmalarda “vermek” fiilinin kullanım sıklığından bahsediliyor. Ancak “vermek” fiilinin hangi ad durum ekiyle ne kadar sıklıkta kullanıldığı tespit edilmemiştir.

vermek: Bize ödev vermeyin, yapmayız.

vermek: Bundan verme!

vermek: Bu kitabı verme!

- Türkçedeki ettirgen eki alan neredeyse tüm fiiller belirtme durumu eki gerektirmektedir.

Ancak oldurganlık ekleri alanlar bu kuralın dışındadır. Almak, aldırmaq, pişmek, pişirmek

- Her ne kadar ad durum ekleri adlara gelse de birlikte kullanıldığı fiilleri de etkilemektedir. Buna Arapçada harf-i cer, Rusçada İngilizcede ise preposition denmektedir.

- Özay Karadağ kelime sıklığı ve kelime yaygınlığı tablosu vermiş. Kelimeleri veririrken ettirgen, edilgen, işteş çatı, yeterlilik ekleri alan fiilleri ayrı bir fiil olarak ele almıştır.

- İncelenen kelime sıklığı çalışmalarında en sık kullanılanlardan beşten sonraki rakamlar araştırmaya dahil edilmiştir. Beşten öncekiler dahil edilmemiştir.

- Türkçedeki bazı fiiller Rusçada farklı gruplar halinde ifade edilebilmektedir. Rusçada bitmiş ve bitmemiş fiiller vardır. Fiillerin genellikle bitmiş ya da bitmemiş hâli bulunmaktadır. İncelenen Rusça fiiller listesinde bitmiş ve bitmemiş fiillerin sayıları ayrı ayrı belirtilmiştir. Bu çalışmada, bu tür Rusça fiillerin Türkçe karşılığı tespit edilerek tek bir fiil hâlinde toplanıp yazılmıştır. Sözelimi Türkçe'deki "almak" fiili Rusçada получить ve взять şeklinde ifade edilmektedir. Rusçadaki bu iki fiil Türkçede tek fiil ile ifade edildiği için iki fiilin kullanım sıklık sayıları toplanarak tek bir rakam şeklinde yazılmıştır.

- Türkçedeki yeterlilik eylemi olan "-abilmek" tarihi süreç içinde ek haline dönüşerek fiillerin sonlarına bitişik halde getirilmeye başlamıştır. Rusçada bu fiilin karşılığı olan мочь fiili ise ayrı bir fiil olarak ikinci fiilden önce kullanılmaktadır. İncelenen Rusça fiil listesinde de bu fiilin kullanım sıklık sayısı ayrı yazılmıştır. Bu durumda Rusçadaki bu fiil araştırmada kullanılan listenin altına ayrı bir şekilde yazılmıştır.

- Araştırmaya konu olan tüm dillerdeki bazı fiiller, bazen iki nesneyle birlikte kullanılmaktadır. Bu durumda nesne olan isimlere farklı iki hâl eki yükleyebilir. Bu tür fiillerden bazıları şunlardır:

vermek, yasaklamak, ihsan etmek, istemek, giydirmek, bağışlamak, sunmak, yerleştirmek, anlamak, bilmek, görmek, bulmak, sanmak,

zannetmek, kabul etmek, edinmek, çevirmek, dönüştürmek ve ettirgen eki almış tüm fiiller.

Öğretmen başarılı öğrenciye takdir belgesini verdi. Buradaki “vermek” fiili kendisinden önceki “öğrenci” ve “belge” isimlerine farklı hâl eki yüklemiştir.

- Araştırmaya konu olan diller dilbilgisi ve taşımakta oldukları kültürler bakımından farklılık gösterdiği için bir dilde sık kullanılan bir fiil diğer dilde seyrek kullanılmakta, bazen de hiç kullanılmamaktadır. Sözelimi Rusçada sık kullanılan fiiller listesinde yer alan *являются* (1905 defa), *стоит* (1648 defa) fiili araştırmaya konu olan dillerde aynı sıklıkta kullanılmamaktadır.

Sonuç ve Tartışma

a. Sonuç

Araştırmanın çalışma grubuna giren bireylerin Türkçedeki fiillerin yabancılara öğretiminde en fazla zorlanan konulardan birisi olan fiillerin adlara yüklediği eklerde zorlandıkları tespit edilmiştir. Bu zorlanmanın temel dayanağı ise özellikle bazı fiillerin araştırmanın çalışma grubundaki dillerde isimlere farklı ad durum ekleri yüklemesidir. Araştırmaya konu olan diller yapıları ve kökenleri bakımından farklı dil ailelerinden oldukları için Türkçe fiilleri öğrenirken ad durum eklerinde zorlanmaktadırlar. Ad durum ekleriyle ilgili en çok yönelme, belirtme ve çıkma durumu eklerinde zorlanmaktadırlar.

b. Tartışma

1. Yabancılara Türkçe öğretimi konusunda kelime öğretimi, düzeye uygun sözlük hazırlama, dilbilgisi öğretimine yönelik çalışmalar yapmak, Türkçe ders kitabı ve okuma kitapları hazırlamada bu çalışmadan yararlanabilmek mümkündür.
2. Çalışma iki dillilere Türkçe öğretiminde de yararlı olacaktır.
3. Çalışma Türk soylulara Türkiye Türkçesini öğretiminde katkı sağlayacaktır.

4. Bazı fiiller farklı ad durum ekleri gerektirebilir. Bu çalışmada fiillerin hangi ad durum ekiyle ne kadar sıklıkta kullanıldığı üzerinde durulmamış, sadece genel sıklık durumu ele alınmıştır.

Türkçe: cevaplamak, İngilizce: to answer, Arapça: اجابة

“cevaplamak” fiili isme belirtme durumu eki yüklemekte, İngilizcede yalın halde kullanılarak isme hiçbir preposition yüklememekte, Rusçada isme tamlayan durumu yüklemekte, Arapçada da isimden önce ع cer harfi getirilerek kullanılmaktadır. Türkçenin araştırmaya konu olan dilleri konuşanlara öğretimi sırasında bu kullanımı kavratarak pekiştirmek zordur. Yabancı dilin bir alışkanlık değiştirme olduğu göz önüne alındığında belleğe yerleşmiş olan böyle bir alışkanlığın değiştirilmesinin zor olsa da mümkün olmadığı görülecektir. Burada ağız ve lehçe öğretiminden yararlanılabilecektir. Nitekim aynı dilin farklı lehçe ya da ağızlarının kullanıldığı bir bölgeden başka bir bölgeye göç eden bireyler de başlarda yeni ağız veya lehçeyi hemen kabul etmeyerek bir süre alışık oldukları lehçe veya ağızı kullanmaya devam etmektedirler. Ancak zamanla yeni lehçe veya ağza alışarak bunları kullanmaya başlamaktadırlar. Bu tür dil değişimine alışmak ise yaşla ve kültürel alt yapıyla ters orantılıdır.

Kaynakça

- [1]. Abdul Razak, Z. R. (2011). Modern Media Arabic: A Study Of Word Frequency In World Affairs And Sports Sections In Arabic Newspapers (Doctoral dissertation). University of Birmingham, Birmingham, UK.
- [2]. Aksan, Doğan (1998). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara.
- [3]. Aksoy, Ömer Âsım (1936). Bir Dili Öğrenmek İçin En Lüzumlu Kelimeler ve Bu Kelimelerin Belirtme Usulü. Gaziantep Halkevi Dil, Edebiyat, Tarih Şubesi Yayınları. Gaziantep.

- [4]. Al-Batal, M. (2006). Playing with words: Teaching vocabulary in the Arabic curriculum. In K. Wahba, L. England, & Z. Taha, Handbook for Arabic Language Teaching Professionals in the 21st Century (pp. 331–344). Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- [5]. Alderson, J. C. (2007). Judging the Frequency of English Words. Applied Linguistics, 28(3), 383–409. doi:10.1093/applin/amm024
- [6]. Aşık, Ufuk (2007). Yabancılar İçin Temel Türkçe Sözcük Varlığının Oluşturulması, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- [7]. Bailey, E. M. (No date). A list of Modern Arabic Words. Cairo: Nile Mission Press.
- [8]. Baş, Bayram (2006). 1985–2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [9]. Buckwalter, T. and Dilworth Parkinson. 2011. A Frequency Dictionary of Arabic: Core Vocabulary For Learners. London: Routledge.
- [10]. Chujo, K. and Michael Genung. 2004. Comparing The Three Specialized Vocabularies Used in ‘Business English’, TOEIC, and British National Corpus spoken business communications. Practical English Studies 11: 49-63.
- [11]. Davies, M., & Gardner, D. (2010). Frequency dictionary of American English: word sketches, collocates, 177 and thematic lists. London: Routledge.

- [12]. Dolunay, Salih Kürşad (2009). İlköğretim İkinci Kademedeki Zaman Ekleri ve Fonksiyonlarının Öğretimi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [13]. Dolunay, Salih Kürşad (2012). Türkçe ve Dil Bilgisi Öğretiminde Sıklık Çalışmalarının Yeri. Gazi Türkiyat. Sayı 10. İçinde: 81-79.
- [14]. Göz, İlyas (2003). Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- [15]. Graves, Michale F. (1989). A Quantitative and Qualitative Study of Elementary School Children's Vocabularies. Journal of Educational Research 82 March-April (4) 302-309.
- [16]. Harit, Ömer (1971). Kelime Hazinesi Araştırması. MEB Planlama Araştırma ve Koordinasyon Dairesi Yayını. Ankara.
- [17]. İnce, Halide Gamze (2006). Türkçede Kelime Öğretimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.
- [18]. Karadağ, Özay (2005). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. Ankara.
- [19]. Keklik, Saadettin (2009) On Bir Yaşına Kadar Çocukta Dil Edinimi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [20]. Kirca, Nesrin Zengin (1992). İlkokulun Dört ve Beşinci Sınıflarında Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Üzerine Araştırmalar:1 Türkçe Ders Kitapları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- [21]. Koçak, Hikmet (1999). Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Kelime Hazinesi ile İlgili Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

- [22]. Korkmaz, Zeynep (2003). Türkiye Türkçesi Grameri: Şekil Bilgisi, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- [23]. Kurudayıoğlu, Mehmet (2005). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [24]. Kuş, Bahri (2015). Ters Dizim Sözlüklerinin Türk Dili Çalışmalarındaki Yeri ve Önemi. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (TAED), Erzurum. (İçinde:103-115).
- [25]. Landau, Jacob M. (1959). A Word Count of Modern Arabic Prose. New York: American Council of Learned Societies.
- [26]. Lennart, Lönngren (1993). The Frequency Dictionary of Modern Russian, Studia Slavica Upsaliensia, Uppsala.
- [27]. Maccariouse, E. and R. Rummny (1968). Word count of Elementary Modern Literary Arabic Text books. An Arbor: University of Michigan.
- [28]. Maccariouse, E. and R. Rummny (1968). Word count of Elementary Modern Literary Arabic Text books. An Arbor: University of Michigan.
- [29]. Milton, J. (2007). Lexical profiles, learning styles and the construct validity of lexical size tests. In H. 185Daller, J. Milton, & J. Treffers-Daller (Eds.), *Modelling and Assessing Vocabulary Knowledge* (pp. 47–58). Cambridge: Cambridge University Press.
- [30]. Moser, J. N. (2013). Bringing the lexical approach to TAFL: Evaluating the primary lexicon in part one of the Al-Kitaab fii ta'allum al-'arabiyya Arabic as a foreign language textbook series. (Master's Thesis), University of Arizona.

- [31]. Nation, I.S.P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press, United Kingdom.
- [32]. Nelson, M.B., and Richard West. 2000. *Corpus-based Study of the Lexis of Business English and Business English Teaching Materials*. University of Manchester.
- [33]. Ölker, Gökhan (2011a). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1950) Arası*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- [34]. Ölker, Gökhan (2011b). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*. Kömen Yayınları, Konya.
- [35]. Özcan, Emrah (2006). *Başlangıç Düzeyde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sözlükçe Çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- [36]. Pierce, Joe E. (1960). *Türkçe Kelime Sayımı*. MEB Yayın Müdürlüğü Basılı Eğitim Malzemeleri Hazırlama Merkezi. Ankara.
- [37]. Robert Stephen Ricks, M.A. (2015). *The Development Of Frequency-Based Assessments Of Vocabulary Breadth And Depth For L2 Arabic*, submitted to the Faculty of the Graduate School of Arts and Sciences of Georgetown University.
- [38]. Schmitt, N. (2010). *Researching Vocabulary: A Vocabulary Research Manual*. New York: Palgrave Macmillan.
- [39]. Süleymanoğlu, Hayriye Memoğlu (2006). *Türkçenin Ters Sıklık Sözlüğü*. Kurmay Basım Yayın Dağıtım, Ankara.

- [40]. Süleymanoğlu, Hayriye Memoğlu (2014). Türkçenin Sıklık Sözlüğü:Edebi Eserlerde Sık Kullanılan Sözcükler. Hatipoğlu Yayınevi, Ankara.
- [41]. Tekcan, A.İ., Göz İ., Yalçın S., Akırmak Ü., Serbest S., Fırat C., Rodoplu S. (2002). Türk Psikoloji Dergisi. Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı. Aralık 2002. Cilt 17. Sayı 50.
- [42]. Yazı, Zafer (2005). Orta Öğretim 10. Sınıf öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [43]. Yiğittürk, Hasan (2005). Orta Öğretim 9. Sınıf öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [44]. Ляшевская, О. Н., Шаров, С. А. (2009). Новый частотный словарь Русской лексики, Москва.
- [45]. Пляшевкая, О. Н., Шаров, С. А. (2009). Частотный словарь современно русской лексики, Москва.
- [46]. Поляков, А. Е. (1999). “Электронный словарь языка писателя (на примере языка А.С. Грибоедова)” Труды Международного семинара Диалог–99 по компьютерной лингвистике и ее приложениям. Таруса.
- [47]. Шайкевич А. Я., Андрющенко В. М., Ребецкая Н.А. (2008). Статистический словарь языка русской газеты (1990–е годы).

بريل، موسى (1940) قاموس الصحافة العربية. الجامع العربية. القدس.